

Szóke Melinda, *A garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata*

A Magyar Névtörténeti Kiadványai 33. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2015.

244 lap + térképmelléklet

A korai ómagyar kor nyelvi állapota megismerésének – a korszakból ránk hagyományozódott szerény számú szövegemléken túl – elsődleges forrásai a szórványemlékek. E forráscsoporton belül is (Anonymus Gestája és más források mellett) kiemelt kutatói figyelem fordul a latin nyelvű oklevelek magyar szórványai felé. Köztudomású, hogy a legkorábbi nyelvemlékes időszak (10–11. század) még ezekben sem bővelkedik, ezért különösen is indokolt megvizsgálni minden olyan lehetőséget, amely a rendelkezésünkre álló nyelvi anyag bővíthetőségét jelentheti. SZÓKE MELINDA egy olyan nyelvemléktípusnak – jelesül egy interpolált oklevélnek – a nyelvtörténeti anyagba történő bevonására tesz kísérletet, amelynek vizsgálatához főként az eredetiben fennmaradt, hitelesnek tekinthető oklevelek tanulmányozására kidolgozott hagyományos módszertan elégtelen (vö. 5). E nyelvi anyagot a számos kérdés és bizonytalanság okán (amint erre a szerző több ízben is kitér) a kutatás eleddig – néhány, kivételként említhető kutatótól eltekintve – elvi megfontolásból zárta ki vizsgálatának érdeklődési köréből, de legalábbis mostohán kezelte. Egy ilyen oklevél nyelvtörténeti megközelítése kutatójától új módszertan kidolgozását követeli meg (vö. „A kétes értékű, magyar nyelvű elemeket tartalmazó oklevelek nyelvészeti feldolgozásának módszertanával [...] még senki nem foglalkozott a magyar nyelvű szakirodalomban” [4, l. még 17]). SZÓKE MELINDA elvitathatatlan érdeme a kiválasztott nyelvemlék helynévi szórványainak teljes körű vizsgálatán túl, illetve azon keresztül e módszertan kidolgozása.

A szigorúan logikus gondolatmenetet követő, öt nagyobb egységből álló munka első fejezete (11–22) a magyarországi oklevélkiadás gyakorlatáról, illetve az ennek eredményeként született forráscsoport nyelvészeti feldolgozottságáról számol be. A fejezet azonnal túlmutat egy általános bevezetés funkcióján, hiszen a figyelem máris az interpolált oklevelek jellemzőire irányul (különösen: 18–22). Mindenképpen megfontolandók az egymást nem feltétlenül fedő diplomatikai, történeti és nyelvi hitelesség kritériumai. Másfelől közelítve az interpolált oklevelek mintegy „félúton” helyezkednek el a hiteles és a hamis oklevelek között. Rétegeiknek szétválasztása, a bennük fellelhető anyanyelvi anyag nyelv- és névtörténeti értékelése összetett, komplex megközelítésmódot igényel.

A második fejezetben (23–36) a szerző által kiválasztott oklevél, a garamszentbenedeki apátság alapítólevelének filológiai bemutatását találjuk, továbbá az oklevél keletkezési körülményeiről olvashatunk. Az alapítólevél – a mai formájában ránk hagyományozódott, feltehetően többszörösen interpolált oklevél – filológiai rétegeinek elkülönítése nem könnyű feladat: legalább öt (!) kronológiai réteggel kell számolnunk (23–24, illetve 24. 6. j.). Nyelvtörténeti szempontból ugyanakkor elegendő a 11. – „eredeti” – és (tovább nem bontva) a 13. századi – „interpolált” – rétegeket elkülöníteni egymástól (24, l. még: 81–82). Ennek alapján történik meg majd a következő fejezetben a két réteg – az eredetinek tekinthető (56–66), illetve az interpolált részek (66–81) – nyelvtörténeti forrásértékének elkülönített mérlegre helyezése.

A kötet harmadik fejezete (37–82) a garamszentbenedeki apátság alapítólevelének nyelvtörténeti forrásértékét vizsgálja. Az interpolált oklevél fennmaradási formája megki-

vánja, hogy a szerző az oklevél két kritikai forráskiadásával (GYÖRFFY GYÖRGY [DHA. 1: 204–218], illetve RICHARD MARSINA [CDES. 1: 53–58]) részletesen is foglalkozzék. A birtoktörténeti érveken túl figyelemre méltó a latin szóhasználat vizsgálata is, például a birtokleírásokban a határpontokat a 11. században a *terminus*, míg a 13. században a *meta* kifejezéssel volt szokás jelölni. SZŐKE MELINDA helyesen látja, hogy a történész forráskiadók nyelvtörténeti érvelését célszerű óvatosan kezelni. GYÖRFFY GYÖRGY például a magyar nyelvi elemek véghangzóinak meglétét vagy hiányát biztos kronológiai kapaszkodóként értékeli. A szerző helyesen mutat rá, hogy bár a véghangzós alakok feltehetően valóban a 11. századi réteghez tartozhatnak (egy Anonymuséhoz hasonló, tudatos archaizálási törekvéssel ez esetben feltehetően nem kell számolni, lásd mégis a *Borsu* véghangzós névalakot az interpolált részben [40–41, 50]), a véghangzó nélküli alakok azonban nem feltétlenül a későbbi réteget képviselik. Már a 11. század közepén is igen előrehaladott volt a véghangzók elnémulásának nyelvi változása (az 1055-ös Tihanyi alapítólevelben is több a véghangzó nélküli szórvány), így a garamszentbenedeki apátság eredeti alapítóleveléről is feltételezhetjük, hogy ugyancsak tartalmazhatott számos véghangzó nélküli névalakot is. A továbbiakban említett névtörténeti érv érzékeny mérlegre helyezése (ti. hogy *-falu* utótagú helynevek csak a 13. századtól adathatók) szintén figyelemre méltó (41–43), ez alapján ugyanis nem jelenthető ki magabiztosan, hogy a (*Mikolafalu* és *Saroufalu* neveket tartalmazó) teljes birtokleírás az interpolált réteghez tartozna.

A két kritikai kiadás problémáinak bemutatása után kapott helyet a kötetben az alapítólevél teljes szövegének közlése (43–50), majd a latin oklevél magyar fordítása (50–56). A filológiai pontos szövegközléshez egyetlen kritikai megjegyzés kívánczik. A nyelvtörténeti kutatások szempontjait érvényesítő szórványemlék-kiadások immár évszázados bevett gyakorlata, hogy a szövegközlés eltérő tipográfiával emeli ki a latin szövegből a magyar nyelvi elemeket (így már az ÓMOLv. is). Ez az eljárás utóbb arra is alkalmasnak bizonyult, hogy a modern magyar fordításokban jelezze a nem latin – azaz nem fordítandó, illetve nem modernizálandó – nyelvtörténeti adatokat. Újabbán kialakulni látszik egy eltérő szövegközlési gyakorlat, miszerint a szerzők az általuk bemutatandó, elemzendő névalakokat emelik ki, vagy oly módon, hogy helynévtörténeti munkában elmarad a személynévi szórványok kiemelése (HOFFMANN 2010: 23–38), vagy úgy, hogy az elemzésbe bevont latin nyelvű névalakok is kiemelve jelennek meg (KOVÁCS 2015: 19–53). SZŐKE MELINDA szövegközlése (és fordítása) ezt az utóbbi eljárást követi. A latin nyelvi elemek „szórványként” történő kiemelése két problémát is felvet. Egyfelől nem igazítja el az olvasót abban a tekintetben, hogy az adott helynevet a szövegközlő magyar nyelvtörténeti adatnak tekintie. Ez az esetek többségében persze nem okoz problémát. Adódnak azonban olyan előfordulások, ahol ez az információtöbblet segítséget jelenthetne. Ilyen például SZŐKE MELINDÁnak a Garam folyó *Gran*, *Grane*, *Grana* névalakjaira vonatkozó tanulságos fejtegetése (136–138), melynek végkövetkeztetései nem érvényesülnek a szövegkiadásban, a magyar nyelvtörténeti adatokra kíváncsi kutató ekként nem kap segítséget. (A jelen munkában valamelyest ellensúlyozza ezt a szótári rész gondos összeállítása, l. pl. **Garam**, 169–170.) Másfelől a fordításban döntést kell hozni arról, hogy a forrásban szereplő latin neveket lefordítja-e (ha fordíthatók), vagy latin alakban hagyja. Ez utóbbi választása esetén pedig még arról is, hogy meghagyja-e a függő eseteket vagy átteszi nominativusba. Bárhogy is dönt a fordító, mindenképpen filológiai problémákkal terhelt lesz a fordításszöveg. A függő esetek meghagyása talán mindezek közül a leginkább vitatható (l. pl. „*Huntiensem* erdő”, „a *Danubii*

vize”, „*Strigoniensi érsek*”, „*Lazaro püspök*” stb., l. KÖTELES-SZÖKE 2013: 49–56). Üdvözlendő, hogy ezzel az eljárással a jelen munkában nem találkozunk (egyetlen kivétel: Béla király nevében megmaradt a függő eset: „*Bele regis filius*” [43] ~ „*Bele király fia*” [50]). Az eredendően is nominativusban álló, illetve a függő esetben lévő latin nevek nominativusszá alakítása szerencsésebbnek mondható, mégis problémás a latin szavak szerepeltetése a magyar fordításban: „*Ego Magnus, qui et Geisa*” (43) ~ „Én, *Magnus* – aki *Géza* is vagyok” (50) – itt újabb problémát vet fel a magyar névalak modernizálásának a kérdése, ami a helynevek esetében nem történik meg –, illetve: „*Ladizlao duce*” (49) ~ „*Ladizlaus herceg*” (56), stb. Ha a névnek nincs magyar megfelelője, nyilván ez az eljárás látszik megfelelőbbnek. A magyar megfelelőekkel rendelkező latin hely- és személynévek lefordítása a szövegegész szempontjából a legszerencsésebb megoldás. Az ilyen helynevek SZÖKE MELINDA fordításában is zömmel (mai) magyar megfelelőjükkel jelennek meg. Ezek eltérő tipográfiával történő közlése azonban újabb zavart okoz. (Megjegyezzük, hogy „Szent Benedek”, az apátság neve ugyanakkor következetesen nincs kiemelve.) Egyfelől nem egyezik meg a szövegközlés és a fordítás, azaz a kiemelésnek már az a funkciója is elvész, hogy az elemzés alá vont (latin) névalak (is) legyen kiemelve (pl. „*piscacionem in eodem Danubio*” [45] ~ „egy halászhelyet a *Duná-n*” [52] stb.), másrészt a fordításban nem válnak el (keverednek) a nyelvtörténeti és a mai alakok (pl. „a *Tiza* környékén [...] a *Tisza* partjától” [53] stb.). A társtudományok esetleg nyelvtörténeti ismeretekkel nem vagy csak kisebb mértékben rendelkező kutatóit e keveredés megtévesztheti. (Tapasztaljuk, egyre gyakoribb jelenség, hogy a kutatók az eredeti szövegek helyett fordításokból dolgoznak, vö. SZENTGYÖRGYI 2010a: 72–73.) További probléma a földrajzi köznévi kiemelés, illetve a kiemelés elhagyása, pl. „*Lutea piscina*” (46) ~ „*Sáros-tó*” (53), de: „*Scilu piscina*” (47) ~ „*Scilu* halastó” (54). (Bár az eltérő tipográfia gondos lábjegyzetekkel van körülbástyázva, a névtani szempontok érvényesítése nagyban megterheli a szövegközlést.) Mindezek alapján úgy vélem, hogy nyelvtörténeti szempontokat érvényesítő forrásközlésekben célszerű lenne visszatérni az évszázados hagyományt maga mögött tudó, egyszerűségében következetes szövegközlési eljáráshoz: csak a nem latin (és ezért mint nyelvtörténeti adat a fordításban nem fordítandó, illetőleg nem modernizálandó) nyelvi elemek kiemelésének a gyakorlatához. (A kérdésről lásd még: SZENTGYÖRGYI 2016: 250–251.)

Örvendetes, hogy a kiváló latinista szerző felvállalta a latin oklevélszöveg magyarra átültetését is. Ennek eredményeként készült el az alapítólevél eddigi legkiválóbb, egyben a legpontosabb magyar fordítása, melynek szövegébe tökéletesen simulnak bele a betűhű átírásban meghagyott történeti magyar nevek.

Ugyancsak a harmadik fejezetben kapott helyet – amint már említettük is – az alapítólevél eredeti (56–66), illetve interpolált részei (66–81) forrásértékének vizsgálata. A szerző az oklevél két rétegéhez tartozó magyar nyelvi elemeket hangtani és helyesírás-történeti kritériumok mentén járja körül. A konkrét eredményeken túl különösen is figyelemre méltó a vizsgálat során alkalmazott módszertan. Az alapítólevél eredeti szövegváltozata nem maradt fenn, az átírások során ugyanakkor nem feltétlenül őrződtek meg az egyes névalakok eredeti, 11. századi formájukban. SZÖKE MELINDA izgalmas filológiai feladatra vállalkozik, amikor az átíratok összehasonlításával, korábbi és későbbi (eredeti és ártírt) oklevelek adatainak tanúságát is felhasználva kísérel meg mintegy rekonstruálni az alapítólevél „eredeti” névalakjait. Mindazonáltal dicsérendő, hogy megállapításait óvatosan fogalmazza meg, nem rejtve véka alá az egyes esetekben felmerülő kétségeket sem. Az interpolált részek elem-

zésénél pedig külön figyelemre méltó – a körültekintően kidolgozott módszertan fontos elemeként – az a tipológia, amely mentén az egyes interpolációs eljárásokat számba veszi. E típusok ismerete – tágabb vonatkozásban – ugyancsak fontos elemévé válhat az efféle oklevelek kronológiai rétegeinek elkülönítésében. A fejezet – és egyben a teljes monográfia – két legfontosabb konklúziója az alkalmazott módszertan használhatóságát, illetve az interpolált oklevelek nyelvtörténeti adatainak a nyelvtörténetírásban való használhatóságát fogalmazza meg: 1. „a kiválasztott szöveghelyek elemzése további interpolált [...] oklevelek nyelvészeti elemzéséhez is iránymutatásul szolgálhat”; 2. „igazolni kívántam, hogy a nyelvészeti szempontból bizonytalan kronológiai státuszú [...] interpolált oklevelekről akkor sem szabad lemondania a nyelvtudománynak, ha az [...] oklevélnek az eredeti példánya nem is áll a rendelkezésünkre” (82).

A negyedik fejezet (83–148) két jelentős határleírás, majd két kiemelt szórvány részletes elemzését tartalmazza, a továbbiakban pedig a latin szöveg és a helynévi szórványok kapcsolatát vizsgálja. Az első részletesen vizsgált határleírás magának a monostornak a területét, illetve a birtokterület határpontjainak leírásával annak földrajzi környezetét tárja elénk (83–94). Az elmélyült nyelv- és névtörténeti elemzéseknek különleges gyöngyszeme a *Macskaszarm* helynév részletes és alapos vizsgálata. Fontos módszertani tanulságai: 1. A forráskiadások használati értéke nagyon különböző. 2. Egyes szakmunkák – nyelvtörténeti háttér híján – könnyen félreolvasnak ómagyar nyelvi adatokat, így e tekintetben is célszerű az óvatosság.

A másik részletesen vizsgált, kiemelt határleírás a csongrádi sági birtoké (94–104). E határleírás jelentősége abban áll, hogy egy másik oklevélben is szerepel, méghozzá egy olyan hamis oklevélben, ami közvetlenül az akkor még meglévő eredeti alapítólevél felhasználásával készült. A két oklevélrészlet összevetése fontos nyelvtörténeti és településtörténeti eredményekre világít rá. Különösen is figyelemre méltó az *aque Kesekun* víznevet említő mondatrészlet, amely egyetlen (az interpolált oklevélből kihagyott), ám kulcsfontosságú szóban különbözik. A szintaktikai és régészeti megfontolásokat is felhasználó elemzés legmegkapóbb eredménye, hogy a szövegrészlet legvalószínűbb értelmezését az Anonymus-szöveggel való összevetés tárja fel (101–104).

Immár önálló tanulmány terjedelmét igényelte két helynév bemutatása: az *Huger* (*Ugér*) és a vitatott etimológiájú *Susolgi*. A névfejtés konkrét eredményén (*Ugér*), illetve részbeni megfejtetlenségén (*Susolgi*) túl e fejezetek ugyancsak a következetes módszertan alkalmazására mutatnak kiváló példát. E két névfejtés kristálytiszta logikája, a rendelkezésre álló adatok kezelése és a már több ízben említett módszertan következetes alkalmazása megerősítheti az olvasóban, hogy van létjogosultsága (és egyben jövője) annak a – sokak szemében idejétmúlt, elavult – módszeres nyelv-, illetőleg névtörténeti vizsgálatnak, amelynek a közelmúltban legtekintélyesebb kutatója és alkalmazója kétség kívül BENKŐ LORÁND volt.

Ugyancsak e fejezetben kapott helyet a latin szöveg és a magyar szórványok kapcsolatának vizsgálata (120–148). E rész a kérdésnek az eddigi vizsgálatoktól eltérő természete okán önálló fejezetként is megállna, de különösen amiatt, amit a szerző ekként fogalmaz meg: „e helyütt kiléptem a garamszentbenedeki oklevél szórványainak köréből, és a minél szélesebb körű áttekintés érdekében más oklevelek helyneveit is bevontam az elemzésbe” (9). A magyar szórványok latin oklevélszövegbe illesztésének eljárásaira a közelmúltban két – egymástól szemléletükben is különböző – áttekintés is született (HOFFMANN 2004;

SENTGYÖRGYI 2010b). A szerző nem állít fel újabb tipológiát, vizsgálatában – mindkét tipológiát felhasználva – a bemutatott forrásról kíván minél többet elmondani (122). Eljárása követhető és követendő példa. A nyelvudományban tanúi vagyunk annak, hogy egy eljárás, módszer, szemléletmód, elméleti keret olykor a vizsgált nyelvi jelenségek fölé terebélyesedhet, azokat háttérbe szorítva a tudományos megismerés során esetleg öncélúvá is válhat. SZŐKE MELINDA termékenyen használja e tipológiákat kitűzött célja eléréséhez: „arra törekszem, hogy [...] a garamszentbenedeki alapítólevél latinizáló névhasználatában megmutatkozó jelenségeket feltárjam” (122).

A kötet ötödik, utolsó fejezete az alapítólevélben szereplő helynevek gondosan összeállított történeti-etimológiai szótárát tartalmazza (149–208). A szótárban fellelhetjük az adott helynév ómagyar kori adatait (ekként kiváló adattárként is használható), majd a név etimológiájára, alak- és jelentéstörténetére vonatkozó, illetve a névadással és a névhasználattal kapcsolatos információkat kaphatunk. A névcikkek szerkezete áttekinthető, jól szerkesztettek és összefogottak, továbbá minden esetben továbbbírányítanak a megfelelő szakirodalmi forráshoz. Az egyes névcikkekben kiemelt helyet kapnak a vizsgált oklevéllel kapcsolatos megállapítások (például az oklevél mely kronológiai rétegét képviseli az adott helynév), továbbá természetes módon épülnek be SZŐKE MELINDA etimológiai és névtörténeti kutatásainak legújabb eredményei is.

A kötethez gondosan kivitelezett térképmelléklet csatlakozik, amely megkönnyíti az olvasó számára az egyes birtokok elhelyezését a földrajzi térben.

SZŐKE MELINDA kötete kiváló feldolgozása a választott nyelvemléknek. A konkrét nyelvi anyagon túlmutatva ugyanakkor a benne alkalmazott, szisztematikusan kidolgozott módszertan lehetővé teszi, hogy immár „a bizonytalan kronológiai státuszú oklevelek” anyanyelvi anyaga is a magyar nyelvtörténet forrásává válhasson, másfelől pedig arra is újabb példát ad, hogy hogyan szolgálhatják a nyelvtörténeti kutatások a történelemtudományt, segítséget nyújtva például az interpolált oklevelek kronológiai rétegeinek elkülönítésében. E monográfia jelentőségét mérlegelve bátran kijelenthetjük, hogy SZŐKE MELINDA munkája kutatómódszertani mérföldkő ómagyar kori szörványemlékeink vizsgálatában és azok nyelvtörténeti hasznosításában.

Hivatkozott irodalom

- CDES. = RICHARD MARSINA, *Codex diplomaticus et epistolaris Slovaciae* 1–2. Academia Scientiarum Slovaciae, Bratislava, 1970–1987.
- DHA. = *Diplomata Hungariae antiquissima. Accedunt epistolae et acta ad historiam Hungariae pertinentia 1. Ab anno 1000 usque ad annum 1196.* Edendo operi praefuit GEORGIUS GYÖRFFY. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
- HOFFMANN ISTVÁN 2004. Az oklevelek helynévi szörványainak nyelvi háttéréről. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 1: 9–61.
- HOFFMANN ISTVÁN 2010. *A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KOVÁCS ÉVA 2015. *A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KÖTELES-SZŐKE MELINDA 2013. *A garamszentbenedeki apátság 1075. évi alapítólevelének nyelvtörténeti vizsgálata.* Doktori (PhD) értekezés, kézirat. Debreceni Egyetem, Debrecen.
- ÓmOlv. = *Ó-magyar olvasókönyv.* Összeállította JAKUBOVICH EMIL – PAIS DEZSŐ. Danubia, Pécs, 1929.

- SZENTGYÖRGYI RUDOLF 2010a. A tihanyi apátság alapítólevele mint a magyar nyelvtörténeti kutatások forrása. Doktori (PhD) értekezés, kézirat. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- SZENTGYÖRGYI RUDOLF 2010b. Helynevek beillesztése korai latin nyelvű okleveleink szövegébe. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 5: 33–45.
- SZENTGYÖRGYI RUDOLF 2016. Kovács Éva, A Tihanyi összeírás mint helynévtörténeti forrás [ismertetés]. *Névtani Értesítő* 38: 249–252.

SZENTGYÖRGYI RUDOLF
Eötvös Loránd Tudományegyetem

KÜLÖNFÉLÉK

In memoriam Vikár László

Jeles zenetudóst, népzenekutatót gyászol a hazai és nemzetközi közösség. 2017. május 12-én elhunyt Vikár László. Szombathelyen született, 1929. június 8-án. A gödöllői premontrei gimnáziumban érettségizett 1947-ben, ott szerezte franciás műveltségét. A Zeneművészeti Főiskolán előbb (1947–1951) ének-zene tanári és karvezetői diplomát szerzett, de mivel érdeklődése egyre inkább a népzene kutatás felé fordult, Kodály Zoltán tanítványaként elvégezte a zenetudományi szakot is (1952–1956). Ezek után három évig tudományos ösztöndíjas volt, kandidátusi disszertációját 1961-ben védte meg. Az MTA Népzenekutató Csoportjában kezdett el dolgozni 1960-ban. Ez a szervezet 1974-től kezdve az MTA Zenetudományi Intézetének Népzenei Osztályaként működött tovább. Vikár László itt folytatta munkáját, 1977–1991 között osztályvezetőként, ezután tudományos tanácsadóként. Közben, 1970-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (majd Egyetem) oktatója is, 1997-től egyetemi tanára. 1985-től kezdve rendszeresen tartott kurzusokat Kanadában is, a Calgary Egyetemen. Az akadémiai doktori fokozatot 1989-ben szerezte meg. Szakmai díjai közül a legjelentősebbek: Akadémiai díj (1976), Erkel-díj (1977), Széchenyi-díj (1995) Magyar Örökség-díj (2011).

Hogy mit keres egy zenetudósról szóló megemlékezés a Magyar Nyelv hasábjain, annak több oka van. Az egyik az, hogy Vikár László munkamódszere, tudósi hozzáállása, sok tanulságot hordoz minden rokon szakma művelőjének a számára. E munkamódszer alapja az alapos anyaggyűjtés és a gyűjtött anyag értő rendszerezése. Helytálló következtetéseket levonni, elméletet alkotni csak bőséges empirikus anyag birtokában és ismeretében lehet. A másik ok az, hogy Vikár munkássága a magyarral rokon nyelvű népek kultúráját is érinti, azt a területet, mely az ősmagyarok vándorlásának egyik helyszíne lehetett.

Vikár László a legjobb mesterek lányomába lépett, amikor elkezdte pályáját. Távoli rokona, Vikár Béla volt az első, aki fonográffal gyűjtött népdalokat. Ezt a munkát folytatta Bartók Béla és Kodály Zoltán, s ebbe a gyűjtőmunkába kapcsolódtak be később Kodály tanítványai. Vikár László 1952–1960 között több mint 4000 népdalt gyűjtött magyar nyelvterületen. S bár közben érdeklődött a kínai népzene iránt is, az 1950-es évek végén útja a Középső-Volga vidékére vezetett, előbb a marik (cseremiszek) közé, majd az ezen a területen élő egyéb finnugor (udmurt és mordvin) valamint törökségi népek, azaz baskírok,